

καὶ εὐλευτέριον. Μετὰ τινα χρόνον ὅμως ὅλη αὕτη ἡ νεολαία ἡ ἐξωρίσθη ἡ ἐφυλακίσθη, ἡ ὑπὸ τῆς ἐν Φραγκ-φορτῇ Διαιτήσεως ἡπαγκάσθη νὰ σιγήσῃ ἐντελῶς, ἡ δὲ ἐκθρονισθεῖσα ποιήσεις προσπάθει' ἑκτοτε νὰ λάβῃ ὑπεροχὴν.

Ὁ Τίτ, ὅστις ὑπέφερεν ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐκ τῆς λήθης τῆς ἐπαναστατικῆς ταύτης ἐποχῆς, δὲν ὠπισθοδρόμησεν. Ἀπὸ τοῦ 1835 ἤρχισε δευτέραν ἐκδοσιν τῶν διηγημάτων του, καὶ τῆς ἀρχαίας ἐριστικῆς του, ζωηρότερος καὶ ἰσχυρότερος παρὰ ποτε.

Ἐν δὲ τῶν τελευταίων αὐτοῦ μυθιστορημάτων ἐπιγραφόμενον ὁ Νέος Λεπτοουργὸς διακρίνεται διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀκριβείαν μὲθ' ἧς παριστᾷ τὰ ἦθη καὶ τὴν φύσιν τῆς μεσαιᾶς τῶν πολιτῶν τάξεως τῆς Γερμανίας.

Ὁ Τίτ ἀνῆκει εἰς τὴν ἐνδοξον ποιητικὴν ἐποχὴν τοῦ Γέιτου καὶ τοῦ Jean-Paul· θέλει δὲ λογισθῇ μετὰ τῶν μεγάλων ποιητῶν τῆς Γερμανίας, καὶ τὰ συγγράμματά του θὰ διαμείνωσιν ὁμοῦ μὲ τὰ τῶν ἐνδοξοτέρων συγγραφέων τῶν χρόνων μας.

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟΝ

ΤΟΥ ΚΑΣΤΛΕ-ΤΟΥΝ.

—ο—

(Διήγησις περιηγητοῦ).

Ἦμην ἑκατὸν ἐξήκοντα μίλια μακρὰν τοῦ Λονδίνου, εἶχον ἤδη ὑπερβῇ πολλὰ ὄρη καὶ διέλθει πολλὰς κοιλάδας, ὅτε ἐφθάσα τέλος πρὸς τὸ τέρυμα τῆς περιηγήσεώς μου, διερχόμενος διὰ τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς Ἀγγλίας, ὅπερ ὀνομάζεται κομητεία Δενδουσάυρ.

Τὰ ὄρη, τὰ ὁποῖα μοὶ ὑπελείποντο ἤδη νὰ ἀναβῶ ἀπέβαινον ἐπὶ μᾶλλον ἀνωφερῇ καὶ ἀπόκρημνα.

Ὅπισθεν δ' αὐτῶν ἀνεκάλυφα ἄλλα ἐτι ὑψηλότερα, τῶν ὁποίων ἡ ῥάχυς ἐφαίνετο κεκαλυμμένη ὑπὸ ἔρεικων καὶ χλόης· καὶ ἀπὸ μακρᾶς ἀποστάσεως εἶχον ἤδη διακρίνει ποίμνια, νεμόμενα εἰς τὰ πρανῇ τοῦ ὄρους.

Φθάσας εἰς τὴν κορυφὴν τινος τῶν ὁρέων τούτων εἶδον ἀπροσδοκῆτως ἐκτεινομένην παρὰ τοῦς πρόποδας αὐτοῦ χαρίεσαν πεδιάδα, διαβρῆσμένην ὑπὸ ῥυακίων καὶ περικυκλωμένην ὑπὸ ὑψηλῶν λόφων. Εἰς τὰ ἐνδότεα τῆς πεδιάδος ταύτης κεῖται τὸ Κάστλε-Τόουν, πόλινιον τοῦ ὁποίου αἱ κατοικίαι, ἐκ πρώτης ἀφετηρίας φαίνονται ὡς τινες τῆς δυστυχίας προάγγελοι.

Ἀκολουθῆσας δρόμον τινα στενὸν καὶ θλιμμένον, διερχόμενον ἐλικοειδῶς διὰ τῶν πρανῶν τοῦ ὄρους, προέβην εἰς τὰ πρόσω τῆς πεδιάδος ἄχρις ὁδοῦ τινος τοῦ Κάστλε-Τόουν, εἰσῆλθον πρὸς ὧραν εἰς τι ξενοδοχεῖον διὰ ν' ἀναπαυθῶ, καὶ ἠκολούθησα τὸν δρόμον τὸν πρὸς τὸ σπήλαιον ἄγοντα, ὁδηγούμενος εἰς αὐτὸ ὑπὸ τινος ῥυακίου, τὸ ὁποῖον, διαβρῆσον τὴν πόλιν, παρέρχεται ἐνώπιον τοῦ σπηλαίου.

Διέκοπτα ἐκ διαλειμμάτων τὰ βήματά μου, διὰ νὰ παραδίδωμαι εἰς τὰ αἰσθήματα, ἅτινα διηγείρεν ἐν ἑμοὶ τὸ ἰδιάζον τοῦ θαύματος ὑπὸ τοῦ ὁποίου προσεβαλλό-

μην. Μεταξὺ δύο δασῶν κεκαλυμμένων ὑπὸ τῆς ὠραιότερας χλόης, ἔδλεπον βράχον πελώριον, ἄχρι τῶν νεφελῶν ἀνερχόμενον, ὅστις ἔφερεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ τοὺς κατερειπωμένους πύργους ἀρχαίου φρουρίου.

Παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ βράχου τούτου ἐφαίνετο ἡ εἰσόδος εὐρυχόρου σπηλαίου, διὰ τῆς ὁποίας διέκρινα καταχθόνιον βάραθρον, ῥίψας εἰς αὐτὸ τὸ βλέμμα ἀπὸ τινος μέρους φωτιζομένου ὑπὸ τοῦ λαμπροῦ τῆς μεσημβρίας ἡλίου.

Πάραυτα περετῆρησα εἰς τὴν εἰσόδον ταύτην ἀνθρώπων, ὅστις μὲ ἠρώτησεν ἂν ἤθελον νὰ καταβῶ εἰς τὸ σπήλαιον. Ἐδέχθην τὴν πρότασιν του καὶ τὸν ἠκολούθητα. Τὸ ἔσωθεν τῆς εἰσόδου ἦτο προσκλινέστερον τοῦ ἔξωθεν ἐδάφους, καὶ τὸ φῶς τὸ διὰ τῆς εἰσόδου εἰσερχόμενον ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπεσκιούτο, μεταβαλλόμενον εἰς λάμψιν σκιερὰν, ὁμοίαν πρὸς τὴν λάμψιν τοῦ λυκόφωτος μετοπωρινῆς ἐσπέρας.

Ἀφ' οὗ προσεχωρήσαμεν βήματά τινα, κατεπλάγην βλέπων πρὸς τὰ δεξιὰ ὑπὸ τὸν ὑπερμεγέθη τοῦ βράχου θόλον χωρίον ὑπόγειον. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἐορτάσιμος. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἐπανεπαύοντο τότε ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἐορτῆς ἐπιπόνων αὐτῶν ἐργασιῶν, καθήμενοι μετὰ τῶν τέκνων αὐτῶν πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς σπηλαίου. Τῇ δε κακεῖσε τῶν ἐνδοθεν μερῶν τοῦ σπηλαίου παρετῆρησα τροχοὺς μεγάλους, ἔξ ὧν ἐσυμπέρανα ὅτι ὁ ὑποχθόνιος ἐκεῖνος λαὸς πορίζεται διὰ τῆς σχολιοποιίας τὴν ἀθλίαν αὐτοῦ διατροφήν.

Καθ' ὅσον ἐχωροῦμεν ἐπὶ τὰ πρόσω, ἡ εἰσόδος, δι' ἧς εἰσῆρχετο ἐξησθηνηκὸς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐφαίνετο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον σμικρυνομένη, καὶ μετ' ὀλίγον ἐσμικρύνθη τοσοῦτον ὥστε ἐφαίνετο ὡς προμήκης τις σχισμὰς, καὶ εἰ ἀκτίνες, αἱ δι' αὐτῆς εἰσερχόμεναι, ἔδραπον μὲ χρώματα σκοτεινὰ τὸν καπνὸν, τὸν ὁποῖον μακρόθεν ἔδλεπον ὑφούμενον ἀπὸ τῶν καλυβῶν τοῦ χωρίου.

Τὸ σκότος κατελέμβανε ταχέως ἕκαστον βῆμά μας καὶ συνεπυκνώθη ἐπὶ πολὺ καὶ ὁ περὶ ἡμᾶς θόλος ἐταπεινώθη τοσοῦτον, ὥστε ἡνῶθη σχεδὸν μετὰ τοῦ ἐδάφους.

Ὁ ὁδηγός μου, ὅστις προηγεῖτο, ἠνέφξε μικρὰν τινα θύραν. Πάραυτα ἐκ τῶν ἐνδον τινος καλυβίου προέκυψε γραίδιον κρατοῦν ἀνὰ χεῖρας δᾶδας, τὰς ὁποίας μᾶς προσέφερεν. Ἐκαστος ἡμῶν ἐλάβομεν ἀνὰ μίαν αὐτῶν καὶ ἐξηκολούθησαμεν τὴν πορείαν μας, ἀναγκαζόμενοι ὅμως νὰ βαδίζωμεν κεκυφότες ἐφ' ἱκανὸν τοῦ δρόμου διάστημα. Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς μου, ὅτε εἰς τὸ ἄκρον τῆς συνεσταλμένης ἐκείνης διόδου, εἶδον αἶφνης τὸ σπήλαιον εὐρυνόμενον, καὶ τὸν θόλον ἀνερχόμενον εἰς ὕψος, ὅπου τὸ φῶς τῶν δάδων μας δὲν ἠδύνατο νὰ φθάσῃ. Διῆλθον ἐν σιγῇ τὴν εὐρύχωρον ἐκείνην ἑκτασιν ὡς περιηγητῆς, ὑπὸ ζοφερωτάτων καὶ ὑποχθονιώτατον οὐρανὸν ἀποπλανημένος, καὶ ἐσθάζομεν εἰς τὴν ὄχθιν μικρᾶς λίμνης, τῆς ὁποίας τὰ τιγαλὰ κύματα φωτιζόμενα ὑπὸ τοῦ ὠχροῦ φωτός τῶν λαμπάδων μας, ἀπετέλουν ἀντανάκλασιν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄδου ζοφερωτέραν καὶ φρικωδεστέραν. Ὁ ὁδηγός μου μοὶ εἶπε νὰ ἔμβω εἰς μικρὸν ἀνάτιον, τὸ ὁποῖον ἦτο προσδεδεμένον εἰς τὴν ὄχθιν τῆς λίμνης, καὶ ἄχρις ὁσφύος αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ βυθισθεὶς ἤρχισε νὰ σφῆρ κατέπιν αὐτοῦ μικρὰν λέμβον.

Πανταχοῦ τῶν περὶ ἡμᾶς ἐπεκράτει νεκρώσιμος γαλήνη. Καθόσον προσχώρουν, ἔδλεπον ἐνώπιόν μου

τὸν βράχον ταπεινούμενον ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὡς πυκνὸν σκοτεινὸν νέφος βραδέως πρὸς τὴν γῆν κατερχόμενον. Ὁ ὁδηγὸς μοι εἶπε νὰ κατακλιθῶ ταχέως ὕπτιος ἐντὸς τῆς ἀκάτου. Μόλις δὲ παρῆλθε στιγμὴ μία, καὶ τὸ ἀκάτιον εὐρέθη ὑπὸ ἐξοχὴν τοῦ θόλου τοσοῦτον ταπεινὴν, ὥστε μόλις ἤδυνάμην νὰ κρατήσω ὀρθὴν τὴν λαμπάδα εἰς τὰ πλάγιά μου, εἰς τοιοῦτον τεθαμμένος τάφον, ὡμολογῶ ὅτι ἤρχισα νὰ εὐρίσκω ὀλιγώτερον μυσθώδεις τὰς περὶ τοῦ Χάρωνος καὶ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης ιδέας, ὡς νὰ ἐβλεπον δὲ ὄνειρον ἐνόμιζον, ὅτι ἐμελλον ἤδη νὰ κατέλθω εἰς τὸ ζοφερὸν βασίλειον τοῦ Ταρτάρου, καταδικασμένος νὰ φέρω ἐγὼ αὐτὸς τὴν ἐπικηδεῖόν μου λαμπάδα. Κατ' εὐτυχίαν αἱ ἀπαίσιαι ἐκείναι φαντασιοκοπίαί δὲν διήρκεσαν ἐπὶ πολὺ· διότι μετ' ὀλίγον διήλθομεν ἐν ἀσφαλείᾳ τὸ μέρος ἐκεῖνα, καὶ ἐμελλον ἤδη νὰ ἐκθῶ σώως τοῦ ἀκάτου εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην.

Ὁ θόλος, ἐπικρεμάμενος ἐπὶ τῶν κεφαλῶν μας, παρουσιάσας κατὰ τὴν πορείαν μας τὰς αὐτὰς ἀνωμαλίας, τὰς ὁποίας καὶ πρότερον, ὅτε μὲν ἀνυψούμενος εἰς ὕψος τεράστιον, ὅτε δὲ ταπεινούμενος τοσοῦτον, ὥστε νὰ κλείσῃ σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν διόδον. Περὶ ἐμαυτὸν παρετήρουν πλῆθος φυτῶν καὶ ζώων ἀπολελιθωμένων· ἀλλ' ὁ φόβος μὴ σθεσθῶσιν αἱ λαμπάδες ἡμῶν μὲ ἕκαμε νὰ ἀποβάλλω ὅπως δίκλου τὴν ἐπιθυμίαν, τὴν ὁποίαν εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν ἤθελον ἔχειν πρὸς τοιαῦτα φαινόμενα, νὰ σταματήσω δηλ. δι' ὀλίγον καιρὸν ὅπως τὰ παρατηρήσω. Δευτέρα λίμνη ἀναφανείσα μὲ ἕκαμε νὰ νομίσω, ὅτι ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέλος τῆς ὁδοπορίας μας, διότι δὲν ἐβλεπον ἀκάτιόν που, δι' οὗ νὰ διυληθῶμεν νὰ διαπλεύσωμεν τὴν λίμνην ἐκείνην, ἥτις ἦτον ὀλιγώτερον εὐρύχωρος τῆς προτέρας, ὥστε ἡδυνάμην νὰ διακρίνω εὐκολάτα τὴν ἀντίπεραν ὄχθην· ὁ ὁδηγός μου πάλιν μὲ ἔλαβεν εἰς τοὺς ὤμους του καὶ μὲ ἔφερεν ἐκεῖ ἐν ἀσφαλείᾳ.

Ὅλιγον τι μακρὰν τοῦ μέρους τούτου εὐρομεν μικρόν τινα ῥύακα, τοῦ ὁποίου τὸ ῥεῖθρον ἔρρεε κατὰ μήκος παρὰ τὴν ὁδὸν, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε ν' ἀκολουθῶμεν. Ἡ ὁδὸς αὕτη ἦτο ὑγρὰ, ὀλισθηρὰ, καὶ ἀπέβαιεν ἐνίοτε τοσοῦτον στενὸς χωρὸς, ὥστε μόλις ἡδυνάμεθα νὰ κάμωμεν πρὸς τὰ πρόσω ἐν βῆμα. Καὶ ὅμως ἀπέναντι ὄλων τούτων καὶ ἄλλων παρομοίων δυσχερειῶν, οὐχὶ βελτίως εὐαρέστων, ἠκολούθησα ἀσμένως τὸ ρεῦμα τοῦ ὑπογείου ὕδατος. Ὅλα τὰ ἀντικείμενα, ἅτινα ἡδυνάμην ν' ἀνακαλύψω ἐν τῷ βαθυτατῷ ἐκείνῳ καταγύγῳ τοῦ σκότους, μοι ἐφαίνοντο θαυμάσιαί τινα, καὶ ὁ νοῦς μου ἀπεπλανᾷτο εἰς χάος εὐχαρίστων ὀνειροπολήσεων, ὅτε ἐναρμόνιζέ τις ψιθυρισμὸς, μακρόθεν ἐρχόμενος, ἀντήχησεν εἰς τὰ ὦτά μου αἶφνης. Ἐσταμάτησα τὸν ὁδηγόν μου διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσω πόθεν ἤρχοντο οἱ τόνοι οὗτοι, τοὺς ὁποίους ἡ προκατειλημμένη φαντασία μου εὐρίσκει τοσοῦτον θελκτικούς, καὶ μοι ἀπέκριθη ὅτι· πᾶρχυτα ἐμελλον αὐτὸς ἀρ' ἐαυτοῦ νὰ ἐννοήσω τὸ πρῶγμα. Καθ' ἕκαστον βῆμα, πᾶν ὅτι συγκεχυμένον καὶ ὑπόκωφον τοῦ ψιθυρισμοῦ ἐκεῖνον ἀπέβαιεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καθαρώτερον, καὶ μετ' ὀλίγον διέκρινα βόμβον, ὅμοιον πρὸς τὸν βόμβον ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἀποτελοῦσι καταπίπτουσαι τῆς βροχῆς αἱ σταγόνες. Προήρχετο δὲ ὁ βόμβος οὗτος ἀπὸ μικροῦ τινος καταράκτου, τοῦ ὁποίου τὰ ὕδατα καταπίπτοντα ἐν εἰδεί μικρῶν ὀρόσων, ἀπετέλουν πάταγον, ὅστις, ἀπὸ ἡχοῦς εἰς ἡχὼ μεταδιδόμενος ὑπὸ τὸν σιγῆλόν θόλον ἐκεῖνον. ἀπετέλει διὰ τῆς βαθμιαίας ἐξαοσενήτους καὶ ἐπιτάσεως

τῶν ἀντηχήσεων καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλας αὐτῶν συνεπιμείζιας συνέχειαν τόνων ἐναρμονίων. Ἐβλεπον ἤδη διὰ τοῦ φωτὸς τῶν λαμπάδων ὡς ἀδάμαντας σπινθηροβολούσας τὰς σταγόνας ἐκεῖνας· ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησα νὰ πλησιάσω φοβούμενος μὴ ἴδω σθενυμένους τὰς δαδὰς μας καὶ ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ζητῶμεν ἴσως εἰς μάτην τὰ ἔχνη μας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν παρετήρουν εἰς τὰ πλάγια τοῦ τοίχου εὐρείας εἰσόδους, αἰτίνες θὰ ἔφερον ἀναμφιβόλως εἰς νέα σπήλεια. Ἐτεινον μόνον ὀλίγον τὴν κεφαλὴν πρὸς αὐτάς, λυπούμενος διότι δὲν ἡδυνάμην νὰ εἰσέλθω καὶ νὰ τὰ παρατηρήσω ὅλα. Ὁ ὁδηγός μου διὰ τὰ νὰ μὲ φέρῃ εἰς εὐχάριστον ἐκπληξιν, μοι εἶπε νὰ κλείσω τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ νὰ ἀφελθῶ εἰς αὐτόν· τῷ ἔδωκα λοιπὸν τὴν λαμπάδα μου καὶ τὸν ἠκολουθήσα τυφλῶς, κρατῶν αὐτὸν ἀπὸ τὸ τοῦ ἄκρον τοῦ ἐπενδύτου του. Μετ' ὀλίγον ὁ ὁδηγός μὲ ἐσταμάτησε, τὰ βλέφαρά μου ἠνεώχθησαν καὶ εὐρέσθην ὡς εἰς σεπτὸν ναόν, τοῦ ὁποίου τὸ ἀπὸ τῆς θύρας μέχρι τοῦ χοροῦ μέρος, ἀνωμάλως πως ἐπικρεμάμενον ἐπὶ ἀνερῶν κίονων, εἶχε τὴν ὑπερήφανον καλλονὴν τῶν μεγάλων τῆς φύσεως ἔργων. Δὲν ἡδυνήθην νὰ μὴ κλίνω τὸ γόνυ, ὅπως προσκυνήσω τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ὑψίστου εἰς τὸν ὑπόγειον ἐκείνον ναόν, τὸν ὁποῖον, φαίνεται ὅτι αὐτὸς δι' ἑαυτὸν εἶχεν ἱερόσει. Ἐξῆλθον μὲ λύπην ἀπὸ τῆς ἐκστάσεώς μου, ὅπως ἐξακολουθῶν τὸν δρόμον μας, ὁ ὁποῖος δὲν ἐμελλε νὰ ἦναι μακρός. Τὸ πιστὸν ῥυακίον ὁ μᾶς ἔφερεν εἰς τὴν ἐσχάτην τοῦ σπηλαίου, ὅπου ὁ βράχος ταπεινοῦται διὰ τελευταίαν φοράν· ὁ θόλος συγχέεται μετὰ τῶν ὑδάτων καὶ κλείει τοσοῦτον τὴν εἰσόδον, ὥστε ὁ ἀτρέμτος περιηγητὴς δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰ ὅρια, τὰ ὁποῖα διαγράφει κατὰ τοῦτο τὸ μέρος εἰς τὴν περιέργειάν του. Ἐπανερχόμεθα ἤδη εἰς τὸν δρόμον μας ἐνόμιζον δὲ ὅτι ἐπιστρέφοντες ἐμέλλομεν νὰ ἀκολουθήσωμεν τὸν αὐτὸν δρόμον τὸν ὁποῖον ἠκολούθησαμεν εἰσερχόμενοι· ἀλλ' εἶδον, πάραυτα τὸν ὁδηγόν μου στρεφόμενον πρὸς ἀριστερὰ, διερχόμενον διὰ τινος τῶν πλαγιῶν ἐξέδων τοῦ βράχου καὶ ἐνόμισα ὅτι ἐμελλον νὰ ὑποστῶ πάλιν νέους ἀγῶνας εἰς τὸν δρόμον ἐκεῖνον, καὶ ὅτι ἐμελλον ἐξάπαντος νὰ εὐρεθῶ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐρῶ ἐφ' ἱκανὸν διάστημα, ὑπὸ βράχον μόλις πως τῆς γῆς διηττάμενον. Εὐρὼν με ἐν τούτοις ὁ ὁδηγός μου σταθερὸν εἰς τὴν πρόθεσιν νὰ τὸν ἀκολουθῶ, μὲ ὑπενθύμιζε νὰ προτέχω ὀλίγον καὶ εἰς τὴν λαμπάδα μου.

Ἦναγκάσθημεν νὰ βαδίζωμεν ἐπὶ πολὺ, τὸ λεγόμενον, χερσὶ τε ποσὶ τε καὶ ἐνίοτε ἡ διόδος ἦτο τοσοῦτον στενὸς χωρὸς, ὥστε μόλις ἡδυνάμεθα νὰ παρεισχωρήσωμεν δι' αὐτῆς ὀλισθαίνοντες. Ἐγερθεὶς ἀπὸ τῆς ἐπιπόνου ταύτης θέσεως, εἶδον αἶφνης λόφον ἀπόκρημνον, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφὴ ἐφαίνετο ὡς τι νέφος ἀφανιζομένη μεταξὺ τῶν ἄκρων τοῦ βράχου, τῶν ἐπ' αὐτὸν ὑπερκειμένων. Ἡ ῥάχυς τοῦ ἦτο τοσοῦτον ὀλισθηρὰ, ὥστε κατέπιπτον εἰς ἕκαστον βῆμα, τὸ ὁποῖον ἔκαμνον διὰ νὰ ἀναβῶ εἰς αὐτόν. Ὁ ὁδηγός μου γυμνασμένος εἰς τοῦτο μὲ ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ παντοιοτρόπως κατέρωθωσεν ὥστε ἀνεβρίχθη εἰς τὴν κορυφὴν του. Ἐβρίξα κατιδὼν ἐκείθεν τὰς ἀδύσους, αἰτίνες μὲ περιεκύκλων πανταχόθεν. Μοι εἶπε νὰ καθῆσω καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν περιμένω· ἔφυγε δὲ πάραυτα ἀγῆσας με ἐκεῖ μόνον. Ἐβλεπον αὐτὸν κα-

τερχόμενον ταχέως τοῦ βράχου· πάραυτα δὲ τὸν ἔ-
χασα ἀπὸ τοῦς ὀφθαλμούς μου, καὶ μετ' ὀλίγον εἶδον
νὰ ἐπανερχῆται οὐχὶ αὐτὸς, ἀλλ' ἡ λαμπάς του ὡς
σπινθήρ τις ἐν ἀβύσσῳ ζοφερωτάτῃ λάμπουσα μόνη.

Ἀφοῦ μὲ ἀφῆκε νὰ ἀπολαύσω τὴν θέαν τῆς λάμ-
ψεως ταύτης ὁ ὁδηγός μου ἐπανήλθε. Κατήλθομεν
εἰς αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἀβύσσον ὅπου πρὸ ὀλίγου ἐ-
κείνης εἶχε γίνεи ἀφαντος ἀπὸ τὰ βλέμματα μου. Ἀ-
νέβη πάλιν εἰς τὸν λόφον, καὶ ἀπὸ σχισμάδος τινὸς
τοῦ βράχου ἔδειξε τὴν λαμπάδα του. Ἐνόμισα πάλιν
ἐλέπων τοῦτο, ὅτι ἐθεώρουν ἄττρον τι ἐν τῷ μέσῳ
καθαροῦ οὐρανοῦ μεσολαβούντος ἀναμέσον δύο νε-
φῶν πυκνοτάτων.

Ἐπειδὴ δὲν περιεῖχε πλέον τὸ μέρος ἐκεῖνο αξιο-
θέατόν τι, ἐπανελάθομεν τὴν πορείαν μας διὰ νὰ ἐπα-
νέλθωμεν εἰς τὸν μικρὸν ῥύακα καὶ νὰ ἀναβῶμεν
πάλιν εἰς τὰ πρῶτά μας ἵχνη παρὰ τὰς ὄχθας ἐκεί-
νου. Εἶδον μετὰ τῆς αὐτῆς ἐκστάσεως τὸν ἄγριον ἐ-
κείνον ναόν· ἤκουσα μὲ τὴν αὐτὴν εὐχαρίστησιν τοὺς
εὐαρμονίους ψιθυρισμοὺς τοῦ καταρράχτου, ἀλλ' ὑπῆλ-
θον μὲ ὀλιγώτερον τρέμον ὅθλον τὸν ὅπερ·ν εἶχον
ἐκλάβῃ ὡς τὸν τάφον μου. Ἐθεώρουν ἐμαυτὸν ὡ, ἄλ-
λον Ὡσεία ἐπανερχόμενον ἀπὸ τὴν εἰς ἄδου καθόδον.
Ὅποια δὲ ὑπῆρξεν ἡ χαρά μου, ὅτε, ἀποδιδοὺς εἰς τὴν
ἀρχαίαν Σιβύλλαν τὰ λείψανα τῶν λαμπάδων τῆς, τὰς
ὁποίας ἔσθεςεν, ἀνεκάλυψα τὸ ἀσθενὲς φῶς τῆς ἡμέρας,
καὶ πόσον ἠλόγησα αὐτὸ μετὰ τοσοῦτον σκότους.

Προβαίνουν περιχαρῆς ἀναμέσον σενεπιμίγματος τι-
νος ἐκπληκτικοῦ σκιάς καὶ φωτός. Μεθ' ἕκαστον βῆ-
μα ἔδλεπον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον διαφωτιζόμενον
τὸν πέπλον τοῦ σκότους· ἡ εἰσόδος δὲ τοῦ σπηλαίου
μεγεθυνομένη, καὶ παρίστα τὴν Ἠὼ ἀνοίγουσαν μὲ
τὰς ῥοδοδακτύλους τῆς χειρὸς τὰς λαμπράς τῆς πρωίας
θύρας. Ἐφθασα εἰς τὸν ὀρίζοντα ὡς εἰς νεὸν κόσμον,
ὅπου ὁ ἥλιος μὲ περιέμενε πλησιάζων νὰ δύσῃ καὶ
περικυκλωμένος ὑπὸ νεφῶν πορφυροχρύσων, ὡς σκο-
πῶν τρόπον τινα νὰ ἀντιθέσῃ ἑαυτὸν διὰ θεάματος με-
γαλοπρεποῦς καὶ πομπώδους πρὸς τὰς σκοτεινάς καὶ
καταχθονίας εἰκόνας, αἵτινες διετέλουν εἰσέτι ἐγκεχα-
ραγμέναι εἰς τὴν φαντασίαν μου.

Δ. Τ.

Η ΠΛΑΤΑΝΟΣ.

Ἡ πλάτανος εἶ·αι δένδρον ἴδιον τῶν χωρῶν τῆς
Ἀνατολῆς καὶ ἐκεῖθεν μετεφέρθη ἐν πρώοις ἐν Σικε-
λᾷ, ἔπειτα δ' εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς τινὰ ἄλλα μέρη
τῆς μεσημβριῆς· Εὐρώπης. Ἀκολούθως μετεφυτεύθη
εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἀλλ' ἐκεῖ αὐξάνει μὲν ὀπωσοῦν, δὲν
εὐδοκίμει ὅμως ὅσον ἐν Τουρκίᾳ, καὶ Ἀγγλίας τις, ἀ-
ναφέρει, ὅτι πλάτανοί τινες, αἱ εἶδεν ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ
τῆς Τουρκίας ἦσαν μεγέθους τόσον γιγανταίου, ὥστε
τῆς Ἀγγλίας αἱ μεγαλήτεραι ἤθελον φανῇ πλησίον
αὐτῶν ὡς χαμόδενδρα.

Ἡ πλάτανος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἦτο δένδρον
προσφιλέστατον, καὶ ἐτίμων αὐτὸ διὰ τὴν πυκνὴν σκιάν
τῶν πλατέων καὶ καλλισχημῶν φύλλων του, ἀπέδδον
αὐτῷ πολλὰς ἱαματικὰς ἀρετὰς καὶ ὑπὸ τοῦς κλά-
δους αὐτοῦ ἐτέλουν πολλάκις ἀγῶνας καὶ πανηγύρεις·
οἱ λαοὶ τῶν σπόρων, τὰ φύλλα, καὶ ὁ φλοιὸς ἐνομί-

ζοντο ὡς θεραπευτικὰ τῆς τῶν φαρμακερῶν ὄρεων καὶ
σκορπίων δήξεως, χρησιμεύοντα προσέτι εἰς κατὰ-
πασιν ῥέοντος αἵματος, εἰς θεραπείαν καυτιμάτων κλ.
αἱ Περσαι, καὶ ἑκπαλαι καὶ σήμερον, ἀποδίδουσιν ἰ-
διότηας καλὰς εἰς τὴν πλάτανον, καὶ πιστεύουσιν ὅ-
τι ἐμποδίζει τὸν λοιμὸν καὶ ἄλλας ἐνδημικὰς ἀσθενεί-
ας, βεβαιούντες τοῦτο, ἐκ τοῦ ὅτι, ἂρ' οὐ ἡ πλάτανος
ἐφυτεύθη εἰς τὰς ῥύμας καὶ εἰς τοὺς κήπους τῆς Ἰσ-
παχάνης τοιαῦται νόσοι δὲν εἰσέδυσαν ἐν τῇ πόλει ἐ-
κείνῃ.

Ἡ πλάτανος φέρεται καὶ βλαστάνει ἀπὸ σπόρους,
εὐκολώτερον ὅμως ἀπὸ κλάδους μεταφυτευμένους.
Εὐδοκίμει δὲ καὶ ὑλοκομεῖ εἰς παχεῖαν καὶ ὑγρὰν γῆν
καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ῥυακίων καὶ τῶν ποταμῶν.
Τὸ ξύλον αὐτῆς ἐπιδέχεται στίλθωσιν, σειριᾷ ὅμως,
σχίζεται καὶ δὲν διαρκεῖ, φθειρόμενον ὑπὸ τῶν σκω-
λήκων. Βελτιοῦται δὲ καὶ καθίσταται στερεώτερον βυ-
θιζόμενον διὰ τινὰ εἴη ἐντὸς ὕδατος· καὶ κατὰ τὸν
Βελώνιον, οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἀγίου Ὁρους, σκαλίζοντες
στελέχη μεγάλων πλατάνων, κατασκευάζουσιν ἐξ αὐ-
τῶν μονόξυλα πλοίαρια.

Πολλὰ ἀναφέρονται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων περὶ τινων
πλατάνων· ἀπόδειξις καὶ τοῦτο ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἶχον
περὶ πολλοῦ τὰ δένδρα ταῦτα. Κατὰ τὸν Ἱστορικόν Ἡ-
ρόδοτον, ὁ τῆς Περσίας βασιλεὺς Ξέρξης ἀπαντήσας
εὐμεγέθη τινὰ πλάτανον ἐν Λυδίᾳ, ἐμείνεν ἡμέραν ὁ-
λόκληρον ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτῆς, αἰσθανόμενος ἐνδόμου-
χον εὐχαρίστησιν· διατάξας συγχρόνως νὰ θεῶσιν
ἀλύτεις χρυσαὶ ἐπὶ τῶν κλάδων τῆς, ἀναχωρῶν δ' ἀ-
φῆκε στρατιώτας νὰ φυλάττωσι τὴν προσφιλῆ αὐτοῦ
πλάτανον.

Ὁ Πλίνιος ἐπίσης ἀναφέρει ὑπερμεγέθη πλάτανον
εὐρισκομένην ἐν Λυκίᾳ, ἧς τὸ στέλεχος κυλωθέν,
καὶ περικαλυφθέν μὲ βρῦον ἐσχημάτιζεν εἶδος ἀλη-
θοῦς ἀντρου, 36 πηχῶν περιφέρειαν ἔχοντος. Καὶ
διοικητῆς δὲ τις τῆς Λυκίας Λικίνιος Μουκιανὸς
ἐγευματίσεν ἐντὸς τοῦ σπηλαίου τοῦτου μετὰ ὀκτωκαί-
δεκα ἄλλων.

Ἐν τῇ νήσῳ Κῷ ὑπῆρχε πρὸ τινων ἐτῶν καὶ ἔως
ὑπάρχει παρμεγέθης πλάτανος, ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς ὁ-
ποίας ἦσαν ἄλλοτε ὡς τεσσαράκοντα ἐργαστήρια. Ἡ
πλάτανος αὕτη ἔχει δεκαπέντε πηχῶν περιφέρειαν·
ἡ δὲ τῶν κλάδων αὐτῆς ἑκαστὴς ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον
εἶναι τριάκοντα ἐπὶ βήματα, λέγεται δὲ κατὰ παρά-
δοσιν ἡ πλάτατος τοῦ Ἱπποκράτους.

Καὶ ἐν τινι κωμοπόλει τῆς Σμύρνης καλουμένη
Βουρόβρα, ἐν τῷ προσφυλῷ Μωαμεθανικοῦ πινος ναοῦ,
εὐρίσκεται πλάτανος ἀξιοσημείωτος διὰ τε τὸ γιγαν-
ταῖον μέγεθος καὶ τὴν ἀπὸ τῶν κλάδων αὐτῆς ῥιπτο-
μένην ὥραιαν καὶ πυκνοτάτην σκιάν. Ἀλλὰ καὶ ἐν
Κηφισίᾳ ὑπάρχει ἀμφιφανὲς πλάτανος, ἧς καὶ τοι
οὐχὶ τόσον μεγάλῃ, εἶναι ὅμως ἐπίστος, καὶ διότι
εἰπέ', εὐτυχῆς, διότι πλεῖσται ἀβραὶ τῶν Ἀθηνῶν
κυραὶ διάγουσιν ὑπ' αὐτὴν, καὶ παρὰ τὴν παρ' αὐτῇ
κρυσταλώδη πηγὴν πολλὰς εὐαρέστους ὥρας! ὦ, ἐὰν
πάντων τῶν δένδρων εἰ κλέδοι ἐστὶς ὅσον παραπλησίας
καλλονάς!...